

PROLOG

Om tjugo år firar vi den kristna tidsålderns andra millennium.¹ Men frågan är: Kommer det finnas något att fira? Många undrar om mänskligheten kan överleva sina egna destruktiva krafter. När vi reflekterar över den ökande fattigdomen, svälten, det snabbt spridande hatet, våldet i och mellan våra länder och den skrämmande upptrappningen av kärnvapensystem, inser vi att världen rör sig mot självmord. Smärtsamt påminns vi om evangelisten Johannes ord: »Ordet [...] det sanna ljuset [...] skulle komma in i världen [...] och världen hade blivit till genom honom, men världen kände honom inte. Han kom till det som var hans, och hans egna tog inte emot honom« (Joh 1:9–11). Det verkar som att mörkret är tätare än någonsin, att ondskans makter blir allt mer skriande uppenbara, och att Guds barn får utstå allvarligare prövningar än någonsin förut.

Under de senaste åren har jag undrat vad det innebär att tjäna som kristen under sådana omständigheter. Vad krävs av män och kvinnor som vill förmedla ljus i mörkret, ja, som vill »frambära ett glädjebud till de fattiga

[...] förkunna befrielse för de fångna och syn för de blinda [...] ge de förtryckta frihet och förkunna ett nådens år från Herren« (Luk 4:18–19)? Vad krävs för att män och kvinnor – kallade av Gud att gå in i världens tumult och lidande – ska tala hoppets ord?

I denna skrämmande och smärtsamma period av vår historia är det inte svårt att se att vare sig vi tjänar i församlingar, på skolor, universitet, sjukhus eller fängelser, har vi svårt att utföra uppdraget att låta Kristi ljus lysa i mörkret. Många har gjort sig hemmastadda i likgiltigheten. Andra har blivit trötta, utmattade, besvikna, bittra, upprörda, eller helt enkelt uttråkade. Samtidigt har några fortsatt att vara aktiva och engagerade – men det har resulterat i att de lever mer för sin egen ära än för Jesu ära. Detta är inte förvånande. Påfrestningarna på våra arbetsplatser är enorma, kraven blir allt fler, och glädjen minskar. Hur är det möjligt att förbli fylld med kreativ livskraft, iver för Guds ord, längtan efter att tjäna, och motivation till att inspirera en församling som ofta är likgiltig? Var hämtar vi näring och kraft? Hur kan vi tillfredsställa vår andliga hunger och törst?

Detta är vad jag vill ta itu med i resten av boken. Min förhoppning är att jag ska ge idéer och förslag på rutiner som kan vara till hjälp i våra försök att leva som äkta vittnen för Kristus i den framtid som kommer – en framtid som helt klart kommer bestå av frestelser att vara trolös, att bli bekväm i sin egoism, samt att ge efter för hopplöshet.

Men vart ska vi vända oss för att hämta inspiration?

Till Jacques Ellul, William Stringfellow, Thomas Merton eller Teilhard de Chardin? Var och en av dem har mycket att säga, men jag är intresserad av en mer antik källa till inspiration – en källa som genom sin rättframhet, enkelhet, och självklarhet kan leda oss utan några avvägar till kärnan av vår kamp. Källan är *Apophthegmata Patrum*, *Ökenfädernas tänkespråk*. Ökenfäderna, som levde i den egyptiska öknen under 300- och 400-talet, kan ge oss ett väldigt viktigt perspektiv på hur vi praktiserar vår kristna tjänst idag. Antikens ökenfäder – och ökenmödrar – sökte ett nytt slags martyrium. När förföljelsen hade upphört var det inte längre möjligt att lida martyrdöden för Kristus. Det innebar dock inte att världen hade accepterat de kristna idealen och gjort en grundläggande förändring – världen fortsatte att föredra mörkret framför ljuset (Joh 3:19). Även om världen inte längre var fientligt inställd till kristendomen var den kristne tvungen att bli fientligt inställd till den mörka världen. Flykten till öknen var vägen från frestelsen att anpassa sig efter världen. Antonios, Agathon, Makarios, Poimen, Theodora, Sara och Synkletika blev andliga ledare i öknen. Där formades de till nya martyrer – de stod emot ondskans destruktiva krafter och vittnade om kraften i frälsningen hos Jesus Kristus.

Deras andliga kommentarer, deras råd till besökare, och deras konkreta, andliga vanor utgör grunden för mina reflektioner i denna bok. Precis som ökenfäderna och ökenmödrarna, måste vi finna en praktisk och tillämpbar väg om vi ska svara på Paulus uppmaning:

»Anpassa er inte efter denna världen, utan låt er förvandlas genom förnyelsen av era tankar, så att ni kan avgöra vad som är Guds vilja: det som är gott, behagar honom och är fullkomligt« (Rom 12:2).

För att strukturera mina reflektioner kommer jag utgå från en berättelse om Abba Arsenios. Arsenios var en välutbildad romersk senator som bodde vid hovet hos kejsar Theodosius och var lärare till hans söner Arcadius och Honorius. »När Abba Arsenios ännu levde i palatset, bad han till Gud och sade: 'Herre, visa mig vägen hur jag skall bli frälst.' En röst kom till honom och sade: 'Arsenios, fly [världen], så blir du frälst.'«² Arsenios seglade i hemlighet från Rom till Alexandria, och när han hade dragit sig tillbaka till ensamheten i öknen, bad han med samma ord: »Herre, visa mig vägen hur jag skall bli frälst.«

Denna gången hörde han en röst som sade: »Arsenios, fly, var tyst, be ständigt, ty detta är syndfrihetens rötter.«³ Orden *fly*, *var tyst* och *be* sammanfattar öknens andlighet. Orden uppenbarar de tre vägar som skyddar oss från att formas efter världens sinnelag – och därmed är de vägar som leder till ett liv i Anden.

Det första vi ska göra är att utforska vad det betyder att fly världen (vilket leder till frågan om ensamhet). Sedan vill jag visa att tystnad är ett nödvändigt inslag i kyrkans andlighet. Avslutningsvis kommer jag utmana oss till ständig bön.